

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

Gazeta Częstochowska

Redaktor: **Zygmunt Trzebiński**

REDAKCJA i ADMINISTRACJA
Częstochowa, Aleja II № 38, telefon № 50.

Wydawca **Antoni Siennicki**

Przebiegi prenumeraty i ogłoszeń na stronie IV-ej. Cena 3 kop.

Czas odnowić prenumeratę na kwartał IV.

W teatrze miejscowym Wielkie Kinematograficzne przedstawienie **Zmiana programu DWA RAZY w tygodniu**

Obrazy wprost otrzymane z fabryk Paryskich zdjęć z ostatnich nowości.
Oddział I. 1) **Burza** (z natury) 2) **Krzyż zaśluga** (dramat w 5 oddzielnych obrazach) Oddział II 3) **Ucieczka księcia „La Valletta”** (dramat historyczny) Oddział III. 4) **Naręczona malarza** dramat pięknie kolorowany w 5 oddzielnych obrazach. 5) **Biust Komendanta** 6) **Prześladowany przez czarne ręce i czarne nogi** (sceny komizyjne). Na żądanie publiczności: **Nad program! Napoleon Bonaparte.** (w dwóch oddziałach w kolorach)
Początek w soboty i święta od godz. 3 po poł., a w dni powszednie od godz. 5 po południu. Dyrektor **B. Zarzecki**.

Lekarz-Dentysta 20
Michał Grejniec
Polecia № 1 swego Wydziału
Popularnego Plakatu
Ogólne zasady pielęgnacji zębów i jamy ustnej
zdać w księgarniach lub u autora i wydawcy w
Aleja Nr. 38
Kupujemy w większych ilościach znaczne ustępowanie

Teatr Marii Przybyłko
na placu Wystawy.
W Poniedziałek dnia 27 Września r. b.
Pierwszy raz! **SEDIOWIE**
Tragedja 1 akc. Stanisława Wyspiańskiego
BZY KWITNĄ
Komedja w 1 akcie Zygm. Przybyłskiego
1-1

Militaryzm morski.

Pułkownik Gaedke w artykule, zamieszczonym w „Berliner Tageblatt” pod tytułem „Wzrost zbrojeń”, rozpatruje kwestję coraz bardziej wzrastających kosztów na utrzymanie floty. Czerpie on dane statystyczne z sierpnioowego numeru „Międzynarodowego przeglądu armji i floty”, w którym pomiędzy innymi znajduje się wyliczenie niemieckich statków wojennych, zbudowanych w czasie od r. 1898 — 1908

Z wyliczenia tego okazuje się, że w tym czasie zbudowano 24 statków liniowych, 10 krążowników opancerzonych, 26 małych krążowników, 6 kanonierki i 84 torpedowców, czyli ogółem 50 statków. Wliczają do tego statki, budowa których uchwalona została w r. 1909, a mianowicie: 3 statki liniowe, 1 krążownik opancerzony, 2 małe krążowniki, 12 torpedowców, ogólna liczba statków, zbudowanych w ciągu lat 12, wyniesie 168. Oprócz tego należy jeszcze doliczyć 8 łódek podwodnych.

Równocześnie wielkość poszczególnych typów okrętów wzrosła znacznie, a mianowicie, statki liniowe z 11,150 ton pojemności, zwiększone zostały do 21,000, a nawet do 22,000 ton. Krążowniki opancerzone z 8,900 do 17,000 ton, małe krążowniki z 2 660 do 4,350 ton, torpedowce z 430 — 860 ton, pomimo to jednakże pojemność statków prawdopodobnie wciąż wzrastać będzie.

Jeszcze większą dążnością do zbrojeń, niż flota niemiecka odznacza się w ciągu tych lat flota Stanów Zjednoczonych, która pod względem wielkości statków liniowych chce zająć produkcyjne miejsce. Wzrost floty angielskiej jest rzeczą znaną, w obawie bowiem inwazji, Anglia chce wybudować w ciągu 1909—10 r. 8 Dreadnoughtów.

Rosyjska flota również po katastrofie w r. 1904—5 zaczyna się budzić do nowego życia. Od czasu zwalenia Dumy, uchwalona ona 4 Dreadnoughty, których budowa rozpoczęta została 16 czerwca. Pojemność ich wynosi 23 tys. ton, uzbrojenie składa się z 12 dział 30,5 centymetrowych i z 16 dział 12-centymetrowych.

Wzrost floty japońskiej jest niejednokrotnie hamowany wskutek trudności finansowych.

Nic też dziwnego, że wobec tej ogólnej dążności, Francja, której marynarka znacznie pozostaje w tyle, dąży również do jej podniesienia.

Według planów rządu, w urzeczywistnienie których niema powodu wątpić, w r. 1925 stanie 45 statków wojennych, 12 krążowników wywiadowczych, 84 torpedowców do obrony wybrzeży, 64 statków podwodnych, oprócz innych statków pomocniczych.

Wobec tego, w razie gdyby Niemcy nie budowały nowych statków, flota ich pozostałaby znacznie w tyle.

Na oceanie Spokojnym wpływa na wzmaganie się zbrojeń rywalizacja pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Japonją, na morzu Północnym rywalizuje Anglia z Niemcami.

Na morzu Śródziemnym wzrasta coraz silniej antagonizm pomiędzy Austrią a Włochami.

W Wiedniu czynione są kroki, by flotę austriacką tak wzmocnić by zapewnić sobie panowanie nad Adriatykiem. Z tego powodu oprócz budujących się już 3 statków typu „Radeckiego” pojemności 14,600 ton, projektowane jest zbudowanie do 1915 r. 4 „Dreadnoughtów” pojemności 19,600 ton, uzbrojonych 8 działami 30,5 centymetrowymi i 10 działami 24 centymetrowymi. Zdaje się, że tym razem ministerstwo wojny nie napotka na duży opór ze strony delegacji.

Wobec tych zbrojeń, Włochy musiały również dążyć do zwiększenia swej floty. Z tego powodu minister wojny zażądał 444 mil. lirów kredytu płaconych w ciągu 6 cju lat, na zwiększenie floty. Przewidywaniem na być rozpoczęta budowa 4 Dreadnoughtów, 19—20 tys. ton pojemności, uzbrojonych w 12 dział 30,5 centymetrowych. Jeden z nich buduje się właśnie, drugi jest uchwalony. Tak więc we wszystkich zakątkach zbrojenia postępują szybko.

kim tempem.

Zdaje się wobec tego, pisze Gaedke, jakoby konferencja haska osiągnęła wręcz przeciwnie rezultaty. Wskutek tego wszystkie państwa mają zachwiane finanse, jedna tylko Anglia za pomocą wielkich wysiłków utrzymać może równowagę budżetową. Tymczasem znowu zapowiadają się wydatki na floty powietrzne.

Charakteryzując obecną sytuację, Gaedke twierdzi, że Anglia nie będzie już nigdy posiadała bezwarunkowej przewagi na morzu i że nie uda jej się odzyskać lakowej nawet za pomocą krwawej walki. Musi się ona zadowolić tem, że będzie stosunkowo najsilniejszą potęgą morską i odjąd być „primus inter pares”.

Żadne państwo przytem nie wytrzyma nadal tak szalonych wydatków. To też wszystkie państwa są zainteresowane w tem, by położyć kres tym nadmiernym zbrojeniom.

8 wymienionych powyżej państw wydało w ciągu roku 1909 przeszło 6,8 miliardów marek na cele wojskowe, nie licząc procentów od zaciągniętych na zbrojenia pożyczek.

Na czele jednakże stoją Niemcy z 1,350 mil. marek, po nich następuje Anglia, a po niej Rosja. Francja i Stany Zjednoczone nie doszły miljarda, energicznie jednakże dążą do tego celu.

Oprócz tego wzrosły jeszcze znacznie koszty zbrojeń. Koszty statku liniowego jeszcze w niemieckim budżecie flotowym wynoszą w r. 1907 około 36,5 mil.; wlosi obrachowują obecnie już koszty zbrojeń Dreadnoughtów na 44 mil., Austrija na 47,75 mil., a francuzi nawet na 56 mil. marek. Wobec tego Gaedke wykazują, że budżet na flotę będzie jeszcze wciąż nadal wyrubowywany i jeśli tak dalej pójdzie, to niewiadomo, skąd będzie wziąć pieniądze na dalsze zbrojenia.

<Ostmarkenferajn>

Towarzystwo wspomniane liczy 48 tys. członków (w roku 1907 45 500) i że członkowie ci zorganizowani są w 411 grupach (w r. 1908: 381). Na Poznańskie i Prusy Zach. przypada okrągle 20 tys. członków i 158 grup. Na G. Ślązku jest 10 tys. członków, w Pomorzcu i w Prusach Wschodnich 7000. Na resztę Rzeczy przypada więc 1/4 część członków i 105 grup. Dochodem było 138.000 mk., rozchodem 180 tys. mk. Majątek wynosił dnia 31 gr. 1908 r.: 664,342 mk.

Wspomniane sprawozdanie opisuje oprócz tego skutki polityki antypolskiej

na kresach wschodnich między innym jak następuje: ziemi wykluczonej od sprzedaży, a więc ubezpieczonej w rękach niemieckich w Poznanskim było pod koniec r. 1908:

własności fiskusa leśnego i domen	300,000 ha
własności publicznych i prywatnych korporacji niemieckich	17,894 „
Fideikomisowa własność domu królewskiego własność prywatna cesarza, księcia królewskich i wysokiej arystokracji	74,246 „
Niemieckie majoraty	106,638 „
Nabytki Komisji kolonizacyjnej	242,412 „
uregulowanych gospodarstw przez Kasę dla stanu średniego	44,495 „
Razem	785,685 ha

Suma ta stanowi niewiele więcej połowę niemieckiej własności w W. Ks. Pozn. wogóle.

Co do kolonizacji drobnej zaznacza sprawozdanie także za r. 1908 znaczny postęp. Małych spółek kolonizacyjnych utworzono 19, w tym 16 w poznańskim obwodzie regencyjnym z jednym czwartym miljonem zakładowego kapitału.—Celem tych spółek jest: osiedlanie niemieckich robotników.

Pod wpływem antypolskiej polityki wypierają niemcy polaków z rad miejskich. Stosunek był następujący:

w końcu	
r. 1903 było:	1009 niemc. 372 polaków
1904	1038 „ 361 „
1905	1063 „ 354 „
1906	1083 „ 341 „
1907	1090 „ 329 „
1908	1096 „ 323 „

Liczby te wykazują jak szybko wpływ niemiecki w zakresie administracji wzrasta. Według religji dzielą się rady miejskie w r. 1908 na: 697 protestantów, 428 katolików i 294 żydów. W odsetkowym (procentualnym) stosunku do ludności miejskiej liczby tak się przedstawiają:

Ludność miejska:		rady miejskie:	
ewangelików	47,4 proc.	49 proc.	
katolików	58,2 „	30 „	
żydów	4,4 „	21 „	
niemców		77,3 „	
polaków		22,7 „	

Stosunek lekarzy od r. 1895 był następujący:
1895: 403 lek.: niemc. 227, polaków 176
1900: 455 „ „ 286 „ 169
1906: 542 „ „ 346 „ 195
1908: 549 „ „ 361 „ 188

KRUSZYŃSKI i PROSZOWSKI

Częstochowa, Aleja III-oja, dom własny.

Pierwszorządny Zakład Artystyczny Rzeźbiarsko-Kamieniarski i Sztukatorski

Założony w roku 1878.

WYKONYWA: RZEŻBY, POMNIKI, ROBOTY BUDOWLANE i SZTUKATERJE.

Telefon № 260.

RYDZEWSKI i S-ka

Biuro Techniczne w Częstochowie, Teatrna 13.

23

Telefon № 1.

Węgiel opałowy i fabryczny po cenach hurtowych. Artykuły techniczne, pasy transmisyjne pakunki, dynamo maszyny, motory elektryczne, maszyny tartaczne i młynarskie. INSTALACJE; oświetlenia elektrycznego i przenoszenia siły, kanalizacja i wodociągi.

z udziałem pani Winiarskiej p. Kintera.

Jutro, t. j. we wtorek odbędzie się beneficjuszno-artystyczny koncert...

Repertuar teatru Marii Przybytko zapowiada:

Poniedziałek „Sędziowie” St. Wypiańskiego i „Bzy kwitną”.

Wtorek Beneficjuszno-artystyczny koncert...

Środa „Zabusia”.

Czwartek „Ich czworo” i „Kolacyjka”.

Piątek „Dzieci Waniaszyna”.

Sobota „Wyzwanie”.

Niedziela „Edukacja Bronki”.

Teatr miejski w Krakowie.

Repertuar od 26 wrześ. do 3 paźd.

Poniedziałek 27-go. — „Gruba ryba”.

Komedja w 3-ach aktach M. Bałuckiego.

Wtorek 28—„Judyta”. Tragedja w 5-ciu aktach Fryderyka Hebbla.

Środa 29, popularne — „Moralność pani Dulskiej”.

Czwartek 30 — „Judyta”. Tragedja w 5-ciu aktach Fryderyka Hebbla.

Piątek 1-go — „Król”. Komedja w 4-ach aktach A. Caillaud'a i Roberta de

Flers. Sobota 2-go — „Z tamtego brzegu”.

Tryptyk sceniczny Feliksa Saltena. Nowość.

Niedziela 3 popoł.—„Pan Geldhab”.

Komedja w 3-ach aktach A. hr. Frédray. (Pół ceny).

Niedziela 3 wieczorem.—„Z tamtego brzegu”.

Tryptyk sceniczny Feliksa Saltena. Nowość.

Ostatnia poczta.

-o 0-0-

Zabronione popisy.

Czy to nauczeni doświadczeniem, po smutnej pamięci popisach awiatycznych w Warszawie...

Uwieńnienie.

W znanej sprawie „Rieczy”, wytoczonej przez izbę sądową petersburską z oskarżenia Hurki...

TELEGRAMY.

(Agencji Petersburskiej i wjeana.)

Uczta prasy w Londynie.

Londyn. 26. Rząd, wydał śniadanie w salach Hampton Court na cześć uczestników międzynarodowej konferencji prasowej...

nych Harcourt wniósł toast na cześć króla.

W mowie swojej oświadczył Harcourt, że póki jest często przez monarchów lepiej strzeżony, niż przez gabińety...

Lord prezydent tajnej rady, lord Wolverhampton wychylił toast na cześć prasy całego świata...

Wybory do Rady Państwa.

Warszawa 26. Na wyborców do Rady Państwa wybrani: bar. Kronenberg, hr. Lubiński, Szebeko, Marszewski, Merawski, Wodziński.

W Lublinie—Przanowski, Boduszński, Kowerski, Scipio del Campo i dwaj byli posłowie do Dumy, Hempel i Florowski.

Zorza północna.

Petersburg 26. Ze wszystkich stron, leżących na północ, telegrafują o nadzwyczajnie wspaniałym zjawisku zorzy północnej.

Rewizja więzienia.

Irkuck 26. Przyjechał tu naczelnik głównego oddziału więziennego. Jutro wyjeżdża do wsi Aleksandrowskiej, w celu zwiędzenia tamtejszych więzień dla skazanych do ciężkich robót.

Cholera.

Petersburg 26. W ciągu doby zachorowało 55, zmarło 15, pozostaje w szpitalach 369 osób.

Kijów 26. W ciągu przeszłego tygodnia zachorowało 13 osób, umarło 5 osób.

Grodno 26. Wczoraj zdarzył się tu

wypadek zachorowania na cholere.

Saratow 26. Do szpitala tutejszego przywieziono kilkunastu chorych, z oznakami cholery.

ROZMAIŁOŚCI.

Tunel przez Mont Blanc.

Jak donoszą z Paryża, francuskie ministerstwo pracy ogłosiło wyniki badań nad sprawą wariantowego przekopania tunelu przez najwyższy szczyt w Europie, Mont Blanc.

Tunel ten miałby długość 13 kilometrów, gdy wielki tunel tyrolski wynosi tylko 10, a tunel kolei niemieckiej 8 kilometrów.

Koszty przekopu wynosiłyby 90 milionów. Tunel biegłby na wysokości 1.050 do 1.287 metrów, 3 więc najwyżej w Europie.

Z powodu napływu kandydatów SZKOŁA MUZYCZNA zaangażowała z rekomendacji wybitnych muzyków Warszawskich nowe siły pedagogiczne...

Rozkład jazdy pociągów LETNI.

Pociągi przychodzą do Częstochowy od strony Warszawy:

o godz. 4.11, 7.20, 11.37, 2.37, 5.41, 6.39, 6.00, 9.00, 12.20, 9.02,

od strony Granicy:

o godz. 2.44, 9.42, 3.36, 11.18, 6.34, 1.52, 9.13, 11.51, 8.45.

Pociągi odchodzą z Częstochowy ku Warszawie:

o godz. 2.52, 9.50, 3.46, 11.30, 6.42, 2.02, 9.25, 5.25, 12.11,

ku Granicy:

o godz. 4.19, 7.26, 11.47, 2.45, 5.53, 6.51, 9.19, 9.22, 4.25.

Jedyny w Częstochowie Zakład Ogrodniczy S. JASTRZĘBSKIEGO nagrodzony na wystawie Przemysłowo-Rolniczej w Częstochowie medalami...

„Cała Para” Parowa maszyna do prania dla domowego użytku, jedyna w świecie, która nie drze i nie niszczy bielizny.

PAPIEROSY HULAJ DUSZO! 20 szt. 5kop. Tow. Akc. Fabr. Tabacz.

„J. L. Szereszewski” 705 Do sprzedania, cena przystępna, lekki powóz, wolant, amerykański...

„ARYSTOKRATYNA” Mydło, krem i proszek. Odmierzona na wystawie lekarzy i przyrodników we Lwowie...

SKŁAD FABRYCZNY T-wa „Prowodnik” w RYDZE. w Częstochowie, Teatralna 13. Tel. № 1. Wyroby techniczne Gumowe i Azbestowe...

Korzystajcie z dobrej okazji na Wystawie w Częstochowie Pawilon Główny, Kabina 94. Tylko 3 dni, dnia 25, 26, 27 odbywać się będzie Wyprzedaż Patefonów i płyt.

PRENUMERATĘ i OGŁOSZENIA przyjmują: Kantor własny -- Częstochowa Aleja II Nr. 38 -- kiosk „Świt” na Wystawie, w Zawierciu księgarnia p. K. Lubcke i S-ka, w Noworadomsku p. A. Kaczyński, w Dąbrowie p. Jan Dziekan, w Rakowie p. Leoni Piotrowski, w Warszawie p. F. Syrewicz.

Warunki prenumeraty: Rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, kwartalnie rb. 1 kop. 50, miesięcznie kop. 50 wraz z przesyłką pocztową lub odnośnikiem do domów. Ceny ogłoszeń: Za wiersz jednozłotowy lub jego miejsce: przed tekstem kop. 30, po tekście k. 10, obok tekstu (nadesłane) k. 50, nekrologi k. 20. Drobne ogłoszenia po 3 k. za wiersz. Wydawca A. SIENICKI. Drukarnia F. D. Wilkoszewskiego w Częstochowie.